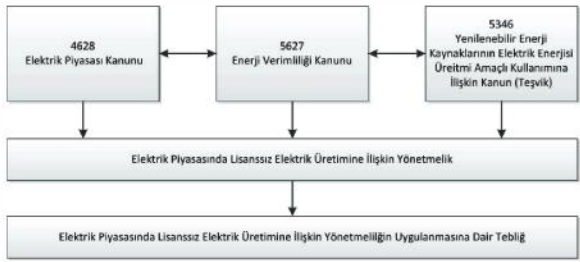

Lisanssız Elektrik Üretimi...

Lisanssız elektrik üretimi 2008 yılı itibarı ile gündeme gelmiş olup; gerek ülkemizdeki enerji ihtiyacı gerekse son beş yılda Elektrik'in yüzde yüzün üzerinde zamlanması, Lisanssız elektrik üretiminin önemini bir kez daha göz önüne sermiştir. Bazı Demek ve Birlikler'in de katkılarıyla 2008 yılından günümüze kadar Enerji Bakanlığı tarafından mevzuatlarla ilgili bir çok çalışma yapılmış olup, yapılan çalışmalar neticesinde yasal mevzuatlar büyük oranda tamamlanmıştır.

Mevzuat:

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olarak kurulu gücü azami 1 MW olan gerçek ve tüzel kişiler lisans almadan ve şirket kurmadan enerji üretilip satış yapılabilmektedir. Elektrik aboneleri olan herkes (her gerçek veya tüzel kişi) lisanssız elektrik üretim tesisi kurabilir. Bu kişilerin kendi adlarına en az bir tüketim tesisi, yani aboneliğinin bulunması gerekir. Aboneliği olmayan kişiler, lisanssız elektrik üretim tesisi kuramaz. Gerçek ya da tüzel kişi olmayan aboneler (apartman yönetimi gibi) lisanssız elektrik üretim tesisi kuramaz. Lisanssız elektrik üretim tesisi tipine göre yapılacak başvurular değişiklik göstermektedir. Örneğin hidrolik kaynaklar ile üretim yapacak tesisler il özel idaresine başvuruda bulunurken diğer kaynaklar kullanılacaksa tesisin kurulacağı yerdeki dağıtım şirketine başvuru yapılmaktadır.

Üretilen Elektrikğin Satılması

Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olarak kurulacak elektrik üretim tesislerinden üretilen elektrikğin ihtiyaç fazlası kısmı, tesisin kurulduğu bölgede görevli perakende satış lisansı sahibi dağıtım şirketi aracılığıyla YEK destekleme mekanizması kapsamında değerlendirilmektedir. Bir satış kısıtlaması bulunmamaktadır. Ancak abonelik çerçevesinde, üretim tesisi ile ilişkilendirilen tüketim tesisinde sürekli bir tüketimin olması gerekir. YEK destekleme mekanizması, TEİAŞ tarafından işletilen piyasa bazlı bir satın alma mekanizması olup elektrikli devlet satın almamakta ancak devlet sistemin işleyişini garanti altına almaktadır. Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı olarak kurulan, elektrik üretim tesislerinden üretilen elektrikğin ihtiyaç fazlası kısmı YEK Kanununa ekli I sayılı cetvelden 10 yıl süreyle satın alınacaktır. 10 yıl sonra ne olacağı ilgili kanun hükümlerinde yapılacak düzenlemeyi müteakip açıklığa kavuşacaktır. Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisleri, YEK Kanununa ekli II sayılı Cetvelde öngörülen yerli aksam destek bedeli ödemesinden 5 yıl süreyle yararlanabilir. Bu yararlanma tesisin işletmeye girdiği tarihten başlayacaktır.

Lisanssız Üretim Tesislerinde Sisteme Verilen Enerji

Lisanssız üretim tesislerinde üretilerek sisteme verilecek ihtiyaç fazlası enerjinin mahsubu, üretim tesisinin tüketim tesisi ile (a) aynı yerde olması veya (b) aynı yerde olmaması halinde farklı olacaktır. (a)- Üretim tesisi tüketim tesisi ile aynı yerde kurulu ise sisteme verilen ihtiyaç fazlası enerji çift taraflı ölçüm yapan sayacı vasıtasıyla günlük olarak ölçüleceğinden, günlük tüketim günlük üretimden (24.00 itibarıyla) mahsup edilecek. Sonuçta üretim fazlası varsa (ihtiyaç fazlası enerji), miktar kaynak bazında belirlenmiş destek fiyatının o günkü Merkez Bankası ABD doları döviz alış kuru üzerinden bulunacak sayıyla çarpılarak elde edilen değer üreticinin alacak hanesine yazılır. Örneğin bir gün içinde çatısında güneş enerjisi tesisi kurulu bir evin 60 kWh tüketimi 100 kWh üretimi varsa 40 kWh ihtiyaç fazlası enerji sisteme verilmiştir. Buna göre (40 kWh X 0,133 usd/kWh X 1,83 TL/usd) = 10,66 TL günlük olarak alacak hanesine yazılacaktır. Ters olursa bu durumda kişi sistemden 40 kWh enerji çekmiş sisteme fazladan enerji vermemiştir. Bu 40 kWh enerji için mevcut aboneliği esas alınarak tüketim miktarı tahakkuk ettirilir. Bu işlemler her gün için ayrı ayrı

yapılarak sonuçta ay sonundaki alacak ve borç hesabı belirlenir. Bu miktar üzerinden diğer işlemler (dağıtım sistem kullanım bedeli, kayıp kaçak vb.) işlemleri yapılır ve işlem sonuçlandırılır.

(b)- Üretim tesisi tüketim tesisi ile aynı yerde kurulu değilse, sisteme verilen enerji ve sistemden çekilen enerji ayrı ayrı kaydedilir. Çekilen enerji verilen enerjiden mahsuplaştırılır ve sonuçta yukarıdaki gibi ya sisteme verilmiş ihtiyaç fazlası enerji ya da sistemden çekilmiş enerji sonucuna ulaşılır ve bu miktar için yukarıda açıklanan işlemde uygun olanı yapılır. Ancak bu durumda diğer işlemler (dağıtım sistem kullanım bedeli, kayıp kaçak vb.) hem sistemden çekilen hem de sisteme verilen enerji için ayrı ayrı yapılır ve işlem sonuçlandırılır.

Lisanssız Elektrik Üretimindeki Yeniliklerin Enerji Sektörüne Getirdiği Katkıları Aşağıdaki Gibi Sıralamamız Mümkündür;

1) Daha Ekonomik Yatırım Fabrika, sanayi tesisi, site, belediye, otel, hastane gibi aboneler artık daha ekonomik şekilde, kendi ihtiyaçlarının tamamını veya tamamına yakını kendileri üretme şansı yakalayacak. Özellikle rüzgar sektöründe, daha büyük kapasite rüzgar türbini kullanılması sonucunda kW başına daha ekonomik maliyet elde edilecek. Alt yapı giderlerinin neredeyse aynı olmasının da katkısı ile 500 kW'a göre 1 MW ürünlerin kW başına maliyeti yaklaşık %30 daha ekonomik olacak.

2) Daha Kısa Yatırım Geri Dönüşü Maliyet avantajı ile toplam yatırım tutarında kW başına yatırım tutarını düşürmektedir. Üretimin artması ve kW başına daha düşük maliyet, yatırımların geri dönüşü açısından da kısıtlanan sürelerin daha da kısalmasına yol açacak.

3) Daha Kolay Finansman Desteği Her ne kadar 1 MW'lık yatırımların maliyeti, 500 kW'a göre daha fazla olsada, üretilen elektrik miktarı ve kW başına maliyet avantajı ile yatırım geri dönüşleri azaldığı için, projelerin iç verimlilikleri artacak. Bu da finans kuruluşlarının, projeleri değerlendirmesine pozitif destek sağlayacak.

4) Yerli Kaynakların Kullanımının Artması Ülkemizin yenilenebilir enerjide kurulu güç kapasitesi daha da hızlı artacak. Tek bir tesis ile artık daha büyük bir elektrik enerjisi üretililecek. Bu da pek çok kişi ve kuruluşun kendi elektrikliğini üretmek için harekete geçmesi demek. Artan kurulu gücümüzde dışarıdan aldığımız enerji ve ödediğimiz yıllık faturanın azalmasına destek olacak.

Lisanssız Elektrik Üretimindeki Son Durum:

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), 7 Mayıs 2013'te 21 enerji dağıtım şirketlerine lisanssız elektrik üretimi konusunda bir yazı gönderdi. Elektrik Piyasası Kanunu'na göre, lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğünden muaf faaliyetlerin anımsatıldığı yazıda,

"İmdat grupları ve iletim ya da dağıtım sistemiyle bağlantı tesis etmeyen üretim tesisi",

"kurulu gücü azami 1 megavatlık yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisi",

"belediyelerin katı atık tesisleri ile arıtma tesisi çamurlarının bertarafında kullanılmak üzere kurulan elektrik üretim tesisi",

"mikrokojenasyon tesisleri ile bakanlıkça belirlenecek verimlilik değerini sağlayan kojenasyon tesislerinden Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunca belirlenecek olan kategoride olanları",

"ürettiği enerjinin tamamını iletim veya dağıtım sistemine vermeden kullanan, üretimi ve tüketimi aynı ölçüm noktasında olan, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri" gibi tesislerin lisansız çalışma yapabileceklerine işaret edildi.

Kanunda bu kişilerin sisteme bağlanması, başvuru ve denetiminin çıkarılan yönetmelikle düzenleneceği hükmü bulunduğu yer verilen yazıda, gerekli yönetmelik ve tebliğ değişikliklerine yönelik çalışmaların devam ettiği bildirildi.

Yazıda, hukuki sonuç doğmasına mahal vermemek amacıyla kurum tarafından ikincil mevzuat çalışmaları tamamlanana kadar lisanssız elektrik üretimine ilişkin işlem tesis edilmemesi gerektiği kaydedilmiştir.